

מרובה פרק שביעי בבא קמא

עב.

עין משפט
גד מצודה

פ"א א מ"י פ"ב מהלכות
גניבה הלכה ט' ופ"ב
מהלכות שחיטה הל' ג
וע"ש ב"מ:

(א) פסחים סג. חולין טו:
(ג) קמח. זבחים ל.
(ד) וחו"ל טו: ו"ל ר"ש בן
(ה) ר"ל, ד' [לעיל
(ו) או ליתא ב"ב
(ז) אכל ככל משנה שהרי
עמד בדין ואלו חייב אתה
ליתן ויכול להוריש לבניו.
העתק מחילופי גרסאות,
(ח) אפי' לא עמד בדין וא"כ
סוגיא דהכא איירי בלא
עמד בדין. העתק מחילופי
גרסאות, (ט) ואפ"כ יליף
מוכחש לפטור מקרבן
שצוה. העתק מחילופי
גרסאות, (י) שקודם שנגררה
לאחר העמדה בדין היתה
שלו בתורת קנסא ומשנגררה
היא שלה ע"י קנס.
העתק מה"ש, (יא) שהרי
ממה שביארה נערה. העתק
מה"ש.

מוסף רש"י

אינה לשחיטה אלא
לכסף. אין השחיטה
קרייה שחיטה אלא כסופה
(חולין ס"ז).

רבינו הגנאל

השוחרט ונמצאת טרפה,
השוחרט חולין בעורה
משלם תשלומי ד' דה.
ואקשינן אליבא דר' יוחנן
דאמ' ישנה לשחיטה
מתחלה ועד סוף. ודבריו ר'
יוחנן מפורשין בפרק
השוחרט אחד בעוף, לימא
חולין ששחטו בעורה
איסוריהו לאו דאורייתא.

דלא חלני צרעה דסורא. לא דקדקתי טעמו של דבר: ומאי
שנא סיפא. כיון דרישא אפי' לא עמד בדין א [קאמר רחמנא] דחמשה
בקר ואפי' חמשה חלאי בקר סיפא כשמת אציו ואחר כך טבח
ומכר למה לא ישלם לאחיו את חלקו: ועצמו. כולו משמע: ש"מ.
מדקדקתי ומתניתין השוחרט חולין בעורה
חייב: אינה לשחיטה אלא לבסוף.
הלך כל כמה לטבח דמריה קא
טבח ובגמר שחיטה הוא דמיתסקר
בגנאה: כגון ששחט מיעוט סימניו
בחזן וגמרן בפניו. אוי' השלימן לרוב
דבגמר טביחה הוא דאיתסקרא ועד
השחט דמריה קא טבח: אינה
לשחיטה. אין שחיטה נקראת אלא
לבסוף. ונפקא מינה לענין המחשב
בקדשים חוץ למקומם או חוץ לזמנן
או מחשב שלא לשמן אינה מחשבה
א"כ חישב בסוף שחיטה: מחילה
ועד סוף. וכל כמה דחשיב היא
מחשבה: חולין שנשחטו בעורה.
פלוגתא היא במסקנת קדושין (דף
נח.) אי דאורייתא היא אי דרבנן:
דאי

דלא אכלי בשרא דתורא ואלא מאי שנא
רישא ומאי שנא סיפא א"ל רישא קרינא
ביה ובבחו בולו באיסורא סיפא לא קרינא
ביה ובבחו כולו באיסורא: השוחט ונמצאת
טריפה וכו': א"ל רב חביבי מהוונאה לרב
אשי ש"מ^ה אינה לשחיטה אלא לבסוף דאי
ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כיון דשחט
בה פורתא אסרה אידך לא דמריה קא טבח
א"ל רב הונא בריה דרבא כי קא מחייב
אהווא פורתא א"ל רב אשי לא תידחי
וטבחו בולו בעיניו וליבא אלא קשיא א"ל
הכי אמר רב גמרא משמיה דרבא כגון
ששחט מוקצת סימניו בחוץ וגמרן בפנים
איבא דמתני לה אהא^ה א"ר שמעון משום
דרבי לוי סבא אינה לשחיטה אלא לבסוף
ור' יוחנן אמר ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף א"ל רב חביבי מהוונאה לרב
אשי לימא קסבר רבי יוחנן חולין שנשחטו בעורה לאו דאורייתא
דאי

התם אותם לבניכם ולא צויתכם לבניכם אכל ממון דהכא שהכפל ד' וה' יולאין ממנו דהיינו צהמה הוא מוריש לבניו לפיכך זה הקנס
מוריש לבניו ועוד נראה לר"י דרבא ורב נחמן דהכא לא פליגי אסוגיא דרבה ואצ"י דפרק נערה (סג.) דמייירי הכא כולה מתניתין
כשעמד בדין ואמר ליה חייב אתה ליתן לו דכ"ג אדם מוריש לבניו קנס כיון דא"ל חייב אתה ליתן לו ולא שייך השמא למפרך
ארישא ליפלוג דדידיה בטבח ומכר בחיי אציו זין עמד בדין ללא עמד דניחא ליה למתני כולה צעמד בדין דתו לא היו קנס דאפי"כ
בסיפא מת אציו ואח"כ טבח דפטור משום דבעינן וטבחו כולו באיסורא וליכא ויחידוש זה אינו יכול להשמיענו אלא צמת אציו ואח"כ
טבח ומכר אכל מעיקרא דסבירא ליה חמשה בקר אמר רחמנא ולא חמשה חלאי בקר והיינו טעמא דמפטר בסיפא פריך שפיר דליפלוג
וליתני דדידיה צמה דכריס כשעמד בדין ואמר לו לא תן לו אכל לא עמד בדין פירוש שלא אמר לו לא תן לו אלא חייב אתה
ליתן לו וטבח ומכר ואח"כ מת אציו פטור מטעם ולא ה' חלאי בקר^ה דהיינו טעמא דסיפא דסיפא נמי מייירי בלא עמד בדין בחיי
אציו שלא אמר לו לא תן לו אלא חייב אתה לו אם כן צחנס נקט בסיפא מת אציו ואחר כך טבח דצוה הענין אפי' טבח ואחר כך
מת נמי וקצת נראה דוחק פירוש זה דמאחר דמועלת העמדה בדין דחייב אתה ליתן לו לענין שחשוב כאילו זכה שיכול להוריש לבניו
אם כן גם לענין זה תועיל שיחשוב כאילו נתחייב לאציו ה' בקר שלמים שמכח האז הוא מתחייב לשלם לאחיו ולא מכחס ור"י הלכן
מפרש דכלל קנס אדם מוריש לבניו^ה והיה דפרק נערה (סג.) לענין קרבן שצוה איירי כמו שמוכח תחילת הסוגיא דלענין קרבן שצוה
שאל אציו לרבה ועל זה הסיבוי כי קאמינא ממון הוא לרבי שמעון להתחייב עליו קרבן שצוה להורישו לבניו שאם מת ותצוהו אחר
מיתת אציהס קנס שהיית חייב לאציו והעמידך בדין ונתחייבת לו בדין וכפר ושבע ואחר כך הודה הואיל ואגלאי מילתא דבשעת
שנפל ליד היורשים כבר היה ממון אכל אציהס שהרי כבר עמד עליו בדין ונתחייב לו ולא היה יכול להודות ולהפטר מהן אם כן
לגבי ידיהו אין עקרו קנס וה"ל דומיא דפקדון דקרא ומתחייב עליה קרבן שצוה אכל אם לא עמד בדין אפי"כ שהיורש יורשו מכל
מקום אין דומיא דפקדון ולא מחייב בטענתו קרבן שצוה אפי' העמידוהו בדין ונתחייב להו בדין ואחר כך עתה כשצוהו כפר ושבע
והודה שהרי עיקרו קנס והא דאמר צמר הכי דאליטריך קרא וכיחש לעמדה בדין ובגרה ואחר כך מתה דהתם כי קא ירית מינה
קא ירית^ה מכל מקום אין דומיא דפקדון אפי"כ שפי"י ירושה צא ליד האז עכשיו הואיל ומחילתו קנס לגבי ידיה וידיה^ה אפי"כ מתה אחר
שבגרה עיקרו קנס מיקרי לגבי האז ולא מתחייב קרבן שצוה ואם תאמר דפרק אלו נערות (סג דף נח: ושם ד"ה יט) דקבעי יש בגר בקצר
ופקע אז או אין בגר ולא פקע אז ואמאי פקע אז כשיש בגר בקצר נהי דאין לו מכתו יהיה לו מכת ירושה שירש את צמו כיון דקנס
נמי בר ירושה הוא או לומר דהתם אין יכול לזכות מכתה שהצת לא היתה ראויה לזכות צו מעולם^ה ואם תאמר ובי צעי מעיקרא יש
בגר בקצר ודבנה הוא היאך יכול להיות של צנה הלא אינה יכולה להורשה דקאמר צעיעא דתרייתא יש בגר בקצר ופקע אז יש
לומר דצעיעא קמייתא היא צבושת ופגם דהוי ממונא ומורשת שפיר לצנה אפי"כ דבושת ופגם איתקש לקנס דמתן דפרק נערה (סג דף
מא:.) לא הספיקה לעמוד בדין עד שמת האז הרי הן של עלמא משמע דבושת ופגם נמי קאי מדקתני הרי הן לשון רבים היינו דוקא
לענין גביית האז איתקוש לקנס דכתיב ונתן האיש השוכב עמה לאציו הנערה חמשים וגו' ודרשין הנאת שכיבה נ' מכלל דאיכא
בושת ופגם ואית דדריש תחת אשר עינה מכלל דאיכא בושת ופגם אכל הכא נהי דמפטר המאנס מן הקנס לפי שאין יכולה להוריש שלא
זכתה צו מצושת ופגם דהוי ממונא לא מפטר: דלא^ה ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מובי שחיט פורתא בו'. ממאי דחייב רחמנא
אחולין בעורה ואשחוטו חוץ לא מני למפרך אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מני שחטה פורתא אסרה ואידך מחתך עפר צעלמא
הוא אפי"כ דליכא למימר דמתחייב אההוא פורתא כמו שאפרש בסמוך דכיון דאין שם פסול אחר אלא דשחוטו חוץ לצדו איכא למימר
דבחי חייב רחמנא אכל כשיש פסול אחר עמו אז יש לפטור אפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כיון דבסוף שחיטה הוא כמתחך עפר
צעלמא: ב"י קמחייב אההוא פורתא מחייב. תימה כיון דסוף השחיטה פוסלת אין לו להתחייב אפורתא קמא אפילו למ"ד ישנה לשחיטה
מתחילה ועד סוף כדמשמע בפ"ב דחולין (דף טו:) דפריך מההיא דאירע זה פסול שחיטה בין קודם פסולה בין לאחר פסולה אין
מטומאה בגדים בהזאתה קודם פסולה מוטמאה בגדים לאחר פסולה אין מטומאה בגדים ואי אמרת ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף
ניפלוג נמי שחיטה ומשי נתקלקלה שחיטה קאמרת כיון דנתקלקלה שחיטה לבסוף איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא לאו שחיטה
היא כלל ואותו קלוקול מפ' ר"ת דלאו דוקא נתקלקלה בגוף השחיטה כגון נחר ומעקר אלא אפי' נתקלקלה ע"י מלאכה שעשה בשעת
שחיטה דומיא דאירע זה פסול בהזאתה דמייירי בפסול מלאכה דאי לאו הכי אכתי תקשה לו ניפלוג נמי שחיטה בפסול מלאכה
אלמא משמע התם דאפי' למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כשאיירע פסול צאמצע אין תחילת השחיטה שחיטה וי"ל דהכא נמי
ה"מ לאקשוי ליה אלא בלאו הכי מסלק ליה שפיר: דלא^ה קסבר רבי יוחנן חולין שנשחטו בעורה לאו דאורייתא. ומקשה דידיה
אדידיה דאיהו גופיה אמר דפרק האיש מקדש (קדושין טז דף יז:.) חולין שנשחטו בעורה דאורייתא וילף לה מקרא:

פא ב ג ד מ"י פ"א
מה"ל עדות ה' ו':
פ"ה ה מ"י פ"י מה"ל
עדות הלכה ד' סגנ
לאין מיד טור ש"ע ח"מ
ס' ל' ספ"ק ח':

מוסף רש"י

עד זומם, העיד בנטן
והסח בתשרי על עדות
זו (סנהדרין כו.). למפרע
הוא נפסל. כל עדות
שהעיד מניסן ואילך
פסולין, שהרי משהעיד
עדות זו הוא רשע (ס"ט).
מכאן ולהבא. משעשס
(ס"ט). חידוש הוא.
שפסולין שנים נשעיל שנים
שחומרים עמנו הייתם,
דמאי חוים דקאמנא להי
סמוך להי, אלא גזית
המנוב הוא, הלכך אין לך
בו אלא משעת חידוש
ואילך, משעה שהסח (ס"ט).

רבינו הגנאל

דאו סלקא דתתא
מדאורייתא כיון דשעת
בה פורתא איתסרא לה
אידך לאו דמרה קא טבח.
דחוינן בההוא פורתא
דשחית קמי דליהסר
מחייב בר' וחי'. ואמי'
רב אשי לא תדחיה,
וטבחו כולו בענן וליכא.
ופרקין לה משמיה דרבא
בגון ששחט מיעוט סימנין
מבחין וגמין מבפנים.
מתני' גנב על פי שנים
וטבחו ומכר על פיהן
וגמצאו וזוממין משלמין לו
נת הכל כול'. עד אחד
מן הראשונים זומם, בטלה
לה עדות שאם אין גניבה
אין טבחה ואין מכירה.
איתמר, עד זומם אביי אמר'
למפרע הוא נפסל, מהדיא
שעתא דאשהיה הוה ליה
רשע והתורה אמרה אל
תשחך ידך עם רשע, אלא
תחת רשע עד. פיר' בגין
ראובן שהציא שטר על
שמע' בניסן שנת תשצ"ז
שלוה ממנו כך וכן גמור,
וזמן השטר באחד בניסן
שנת תשצ"ז בירושלם,
ועדיו לוי יהודה. ורב
לוי יהודה בניסן שנת
תשצ"ח והעירו בבית דין
על כתב ידם ונתקיים
השטר ונתחייב שמע'
לפרעו. והלך שמע' הביאם
עדים באלול שנת תשצ"ח
והעירו כי לוי יהודה
הלילו היו עמנו בבבל
באחד בניסן שנת תשצ"ז
ונעשו זוממין, כל עדות
שהעירו משעה שנתקיימה
עדותן בבית דין והוא אחד
בניסן שנת תשצ"ח מאותו
היום ולהלן עדותן בטלה.
ואי איפשר לומ' מאחד
בניסן שנת תשצ"ז, שיהינן
היום שהוציאו בבית דין
והוא יום אחד בניסן שנת
תשצ"ח בו ביום נתבס
ונתחם, ומקודם לכן כשרין
היו ולא מפסדין לכל מה
שהעירו להן מאחד בניסן
שנת תשצ"ז עד יום אחד
בניסן שנת תשצ"ח ומפסיק
וכן לכל שטר בו לכל
עדות על פה, ולא פסולין
ליה אלא מעת שנתגלה
עדותו בבית דין. רבא אמר'
מיכן ולהבא, ממאול שנת

דאי ס"ד דאורייתא מבי שהיט בה כו'.
חשיב דמרה שפיר ומתוך כך היה נראה לדקדק דמקרוצת
ע"ז אסורה בהנאה דאורייתא מדקאמר לעיל ור"מ שחט ע"ז אמאי
מחייב כיון דשחט פורתא אסרה אידך לא דמרה קטנא ואי דרצנן
הוה חשיב שפיר דמרה ומיהו יש

לדחות דמקרוצת ע"ז * אפי' לא אסורה
בהנאה אלא מדרצנן חשיב ליה שפיר
לאו ידידה כיון דאסרו חכמים בכל
הנאות דאפילו קידש בו אין האשה
מקודשת כדתנן בתוספתא דקדושין
(פ"ד) המקדש ציון נסך (וצע"ז)
בערות לצוצים כו' אע"פ שקדש
צדמיהו אינה מקודשת אבל חולין
בעורה אי הוה דרצנן וקידש בו את
האשה מקודשת לךך חשיב דמריה
דצטקף האיש מקדש (קדושין דף נח.).
קמינ גבי חולין שנשחטו בעורה רבי
שמעון אומר מקודשת ופריך אלמא
קצבר רבי שמעון חולין שנשחטו
בעורה לאו דאורייתא כו' ומיהו איסור
אכילה דהויא ודאי דאורייתא יש
לדקדק משמעתין דלעיל דפטרי רצנן
שחט לע"ז משום שחיטה שאינה ראויה
ואי איסור אכילה לא הויא אלא
מדרצנן לא היה נחשב בכך שחיטה
שאינה ראויה כמו מעשה דשבת
למאן דאמר דרצנן ואל"ל דאי אסור
באכילה דאורייתא היינו על כרחך
משום דהוקשו לנת מהאי טעמא נמי
תיאסקר בהנאה כמת וי"ל כיון דכתיב
ויאלנו זכתי ממתי לאכילה איתקוש
ולא להנאה: **רבא אמר מכאן
ולא הבא הוא נפסל.** תימה [דנרשין]
חזקת הבתים (צ"ד דף לא. וש"ס) אמר
זה אומר של אצותי (ה) וזה אומר של

דאי ס"ד דאורייתא. היכי מתוך רבי יוחנן למתני' הא צפורתא קא
מתסרא לה: **כי קא מחייב. בתשלומין: אההוא פורתא.** מחייב דכי
היכי דהוי שחיטה לענין חולין בעורה בתחילתה הוי נמי טביחה לענין
תשלומין: וגמין צננים. דאיכא וצנחו' כולו קודם שנאסרה בהנאה:
ברתני' משלמין לו אם הכל. ובגמ"ו
מוקי לה כשהוזמו תחלה על הטביחה:
והאחרונים משלמים ג'. לשור. וכגון
שהוזמו אחרונים תחילה דאי עדי
גניצה הוזמו תחילה בטלה לה עדות
טביחה דלמלא צעלים מכרוהו לו
וכי מיתזמי אמאי משלמי: **צעלה**
עדות שניה. והוא משלם כפל משום
ראשונים והן פטוויין לאין עדים
משלמין ממון עד שזומו שניהוין: **צעלה**
כל העדות. והוא פטור והן פטורין.
ואפי' תזרו והוזמו אחרונים אחרי כן
אין משלמין שהרי בטלה עדותן כבר
והוכחו לכיון דלא גנז לא טבח
ואהכי לא מחייבו אלא אעמנו הייתם
שסתרו גופה של עדות. וכ"ש אם
הוזמו שנים הראשונים תחילה שערות
שניה צעלה אלא שזמן שלל הוזמו
אלא אחד בטלו שתייהן אצל כשהוזמו
שניהם לא בטלה עדות ראשונה אלא
משלמין כפל: **גב' למפרע נפסל.**
העיד בניסן והוסח על עדות זו באייר
כל העדיות שהעיד ציננים פסולות
דמשעה שהעיד עדות זו נפסל: **מלאן**
ולהבא. משהוסח: אל פסל. ידך עם רשע:
פסידא

הוא נפסל עד זומם חידוש הוא דהא תרי ותרי נינהו מאי חזית דצייתת
להני צייתת להני הלכך אין לך בו אלא משעת חידוש ואילך איכא דאמרי רבא
נמי כאביי סבירא ליה דאמר למפרע הוא נפסל והכא היינו מעמיה דרבא
משום

הוא נפסל עד זומם חידוש הוא דהא תרי ותרי נינהו מאי חזית דצייתת
להני צייתת להני הלכך אין לך בו אלא משעת חידוש ואילך איכא דאמרי רבא
נמי כאביי סבירא ליה דאמר למפרע הוא נפסל והכא היינו מעמיה דרבא
משום

הוא נפסל עד זומם חידוש הוא דהא תרי ותרי נינהו מאי חזית דצייתת
להני צייתת להני הלכך אין לך בו אלא משעת חידוש ואילך איכא דאמרי רבא
נמי כאביי סבירא ליה דאמר למפרע הוא נפסל והכא היינו מעמיה דרבא
משום

(א) סנהדרין ס. ג. (ג) שמות
כא. (ד) [לקמן ע.ג.],
(ה) [מסכת ג.ג. (ס) (ד"ה)
א"ל. (ו) וזומם ליישב דלא
לימא יהוא דמ"ה אפיר
דהעידו מוך כדי דיבור.
העמק מחלוסי גרסאות,
(ז) דקוקא גבי הומה אמרינן
מכאן ולהבא דחדוש ולא גבי
העמק. העמק מחלוסי
גרסאות. (ח) ומשעת העדות
עד הומה מוכחשים והו
ספק פסולין. העמק מהני,
(ט) ג"מ וכן הוא בתוס'
פסק ח"ה.

תורה אור השלם

1. לא תשא שמע שוא
אל תשת ידך עם רשע
לקחת עד הקים:
שמות כב א

הגהות הב"ח

(א) 'תוס' ד"ה רבא וכו' וז'
אומר של אצותי ואכלתי
שני חזקה וזה אומר של
אצותי ואכלתי שני
חזקה האי צייתי ססדי:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דאי וכו' אפי'
לא אבירא בהנאה אלא
מדרבנן. עין חולין דף קטז
ע"פ תד"ה חלה מתרמי:

רבינו הגנאל (המשך)

שילא לפסלם מאחר שלא
נתברר האמת עם מי מהם,
אלא חידוש הוא שחירשה
תורה להאמין האחרונים
ולפסול הראשונים, אין לך
בהם אלא משעת חידושם.
וראוי מי שהורה שאין
העדים נעשין זוממין אלא
עד שידרו לזימין או
ישתקו, שנמצא שתיקוין
הוראתן. וטבחו על זו
ששנינו אין העדים נעשין
זוממין עד שידעו את
עצמן. ואית עליהו פירכא,
שאם כך הוא שאין העדים
נעשין זוממין עד שיעירו
כי אמת דברי המזימין,
או ישתקו כענין הוראה,
לא ימצאו זוממי זוממין
לעולם, כי מאחר שהודו
להן כי אמת אותו היום
היו עמיהן בבבל היאך
יכולין להביא עדים אחרים
לעיד כי באותו היום היו
בירושלם, וזה הדבר ברור
הוא דבריו רבותיו כי
המודה דבר, עדות שאי
אחה יכול להזימה היא.
ופירוש משנתנו בשנינו
עד שידעו עצמן, למעוטי
עמנו היה ההורג או
בניסן שנת תש"ו בטי"ו כל
עדות שהעירו מעשרה
בניסן עד ט"ו בניסן
למפרע הרי אלו פסולות.
והיא כאביי שאמ' למפרע הוא נפסל. והוא סיוע לפירושינו שאין נפסל אלא משעה שנתקיימה עדותן בבית דין.